

[Industriministeren]

af at anvende sådanne vurderinger bredere og at inddrage andre end de rent sundhedsmæssige konsekvenser i vurderingerne. På mange fronter har man i de senere år arbejdet seriøst med brede samfundsmæssige helhedsvurderinger af nye teknologier, og det er vist efterhånden almindeligt anerkendt, at kun helhedsvurderinger, der på sagligt forsvarlig måde afvejer fordele mod ulemper og ikke blot ensidigt søger at fremhæve enkelte gode eller dårlige konsekvenser, kan have interesse og kan gøre krav på at betegnes som teknologivurderinger.

Den opfattelse deles, så vidt jeg kan se, af forslagsstillerne, der fremhæver, at det, der skal arbejdes med, er teknologier med vidtrækkende konsekvenser, ikke enhver produktudvikling, som finder sted i vore virksomheder. Det drejer sig her om store og ganske krævende opgavekomplekser, som i øvrigt kan være både dyre og langvarige at gennemføre. De projekter, der er gennemført af teknologirådets pilotprojektudvalg, har typisk kostet mellem 1 mill. kr. og 2,5 mill. kr., i enkelte tilfælde mindre.

Det spørgsmål, lovforslaget rejser, er, om vi bør udstyre os med et nyt af staten oprettet nævn til at varetage opgaver af denne karakter og dermed centralisere ansvaret herfor i et sådant organ. Vi må i denne forbindelse være opmærksomme på, at opgaven allerede er taget op flere steder, bl.a. i forsikringsrådene, i teknologirådet og i nogle af de store organisationer på arbejdsmarkedet. Teknologirådet har bl.a. finansieret en række konkrete projekter, hvori både forskningsråd og organisationer har taget del. Man har derigennem samtidig søgt at udvikle forsvarlige metoder, som kan anvendes ved fremtidige teknologivurderinger. I løbet af nogle måneder ventes der fra det projektudvalg, teknologirådet har nedsat til at overvåge disse forsøg, en rapport om erfaringerne fra dette arbejde.

Jeg anser den brede interesse for sagen, disse mange initiativer har vist, for noget meget positivt, og jeg føler mig ikke overbevist om, at en centralisering af ansvaret for teknologivurdering i Danmark i et særligt statsfinansieret nævn er nogen god idé. Mig bekendt er der kun ét land, nemlig USA, der har oprettet et sådant organ, der er knyttet til Kongressen, formentlig som et udslag af det særlige forhold, der i USA består mellem

Kongressen og præsidentembedet. Overalt i Europa, hvor denne model har været overvejende, har man opgivet den som u hensigtsmæssig. I Vesttyskland, Sverige, Holland og England foregår teknologivurderingsarbejdet decentralt, og det tror jeg også er den model, der egner sig bedst for danske forhold.

Jeg forstår udmærket, at man i folketinget kan føle behov for at have indseende med, hvad der sker på dette felt, og at der sker noget. Må jeg som eksempel på en fremgangsmåde, der kunne følges, nævne det teknologiske udviklingsprogram, teknologirådet har lagt frem, og som jeg har omtalt nærmere i den industripolitiske redegørelse, der kommer til drøftelse her i tinget den 3. maj. Dette program indeholder et særligt delprogram, hvor der afsættes midler til teknologivurdering. Det viser, at teknologirådet tager sit ansvar på dette felt alvorligt. De midler, der foreslås afsat til formålet, er nøje afstemt med den kapacitet, som vil kunne fremskaffes til en kvalificeret gennemførelse af sådanne opgaver.

Folketinget har mulighed for at holde øje med, at der også i andre projekter og programmer, som kommer til behandling i tinget, og som vedrører forhold, der egner sig for teknologivurdering, afsættes midler til sådanne vurderinger, hvis de ikke allerede er gennemført, før forslaget fremsættes. Det må ikke glemmes, at ansvaret for følgevirkningerne af de forslag, folketinget behandler, under alle omstændigheder vil påhvile den minister, der fremsætter forslaget. Det ansvar vil hun eller han ikke kunne vælte over på et neutralt og uvildigt nævn.

Jeg tror, det vil være sundest, hvis vi kan gøre det til en almindeligt accepteret praksis, at teknologivurderinger gennemføres overalt i samfundet, hvor ny teknologi udvikles eller tages i anvendelse, forudsat at det drejer sig om teknologier, som kan få sådanne vidtrækkende konsekvenser, at de egner sig for teknologivurdering. Ansvaret for at udvikle teknologivurderingens teori og metodik og at uddanne forskere og eksperter, der kan påtage sig teknologivurderingsopgaver, mener jeg vi bør overlade til forskningsrådene, teknologirådet og vore højere uddannelsesinstitutioner, hvor dette arbejde allerede er i god gænge.

Oprettelsen af et særligt teknologinævn kan jeg således ikke anbefale.